

ЗАГРОЗИ РЕГІОНАЛЬНОГО СЕПАРАТИЗМУ В УКРАЇНІ

Курсант 309 навчальної групи Дацюк Б.В.

Науковий керівник: старший викладач кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права, кандидат юридичних наук Миронюк Т.В.

В даній статті ми розглянемо питання потенційної загрози регіонального сепаратизму в Україні. Перша за все, необхідно зазначити, що сепаратизм - це прагнення до відокремлення, відособлення, яке потенційно присутнє в будь-якому державному утворенні. Сепаратистські процеси є негативними для Української Держави в цілому: порушується механізм функціонування політичної системи, падає легітимність центральної влади, загальнодержавна політика переживає кризу. Сепаратизм, створюючи загрозу державному суверенітету, підриває територіальну цілісність, порушує принципи геополітичної безпеки держави, знижує її міжнародний престиж тощо.

Потенціал сепаратизму залежить передусім від потужності регіональної спільноти, у середовищі якої поширюються чи можуть поширюватися сепаратистські настрої. Йдеться як про її чисельність, так і про привабливість відповідної ідентичності; наявність спільних інтересів, відмінних від інтересів решти населення країни; існування помітних мовних, культурних, конфесійних особливостей, обумовлених історією регіону. Досить часто формуванню такої спільноти сприяє існування тих чи інших географічних бар'єрів, що ускладнюють комунікації всередині держави (водні перешкоди, гори тощо), як приклад - півострів Крим в Україні.

Нарешті важливим чинником активізації сепаратистських практик є наявність зовнішніх союзників сепаратистів та їх відносна сила порівняно з державою, де існує сепаратистський рух. Зовнішні союзники здатні стати джерелом ресурсів, надавати політичну та інформаційну підтримку, здійснювати дипломатичний, економічний чи навіть військовий тиск на користь сепаратистів. Саме по собі існування регіональних спільнот із вираженою ідентичністю не становить загрози територіальній цілісності держави. Реальною така загроза стає, коли ідею відокремлення починає підтримувати регіональна еліта, принаймні її суттєва частина. Крім цих основних факторів у кожній країні існують свої специфічні, характерні тільки для даного суспільства чинники активізації сепаратистських рухів. Для України вони такі: історичний чинник; релігійний чинник; етнічний чинник; економічний чинник; мовна своєрідність регіонів; різновекторність ціннісних та геополітичних орієнтацій населення; більш урбанізована південно-східна частина країни з більшою чисельністю населення в порівнянні з північно-західною; незавершеність процесу становлення статусу та компетенції центральних органів державної влади (парламент, президентські структури, Кабінет Міністрів).

Попри вищезазначених чинників, які сприяють формуванню сепаратизму, слід виділити фактори протидії сепаратизму. Суттєво запобігає посиленню проявів сепаратизму наявність значних розколів у середовищі регіональних еліт. Потужні угруповання, сформовані в окремому регіоні, зацікавлені у поширенні свого впливу на національний рівень. Слабші угруповання просто не володіють ресурсами, достатніми для того, щоб їхні дії могли створити реальну загрозу територіальній цілісності держави. Окрім того, протидіють в українському суспільстві сепаратистським рухам і такі фактори, як особливість менталітету українців, котра полягає у їхній підвищеній терпимості та не агресивності.

Необхідно зазначити, що прояви сепаратизму в Україні спостерігаються на протязі всього періоду незалежності. На початку 90-х років серед частини донецьких суспільно-політичних діячів була популярна ідея відродження «Донецько-Криворізької республіки», також на початку української незалежності заявив про себе й закарпатський «русинський» сепаратизм. Тому автор необхідно акцентувати увагу не тільки по так звані «проблемні регіони 2014 року», а й по всій території України, адже ми не можемо виключити сценарій повторення минулорічної кризи.